Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi hyvityssakkojen määräaikaisen tarkistusmenettelyn, virkaehtosopimuksen rikkomisen tahallisuuden arviointiperusteiden, hyvityssakon tuomitsematta jättämisen ja hyvityssakon määrän arvioimisessa huomioon otettavien syiden osalta samalla tavoin kuin on menetelty tarkistettaessa valtion virkaehtosopimuslakia, kunnallista virkaehtosopimuslakia ja yksityisten valtionapulaistosten toimiehtosopimuslakia vuonna 1986 annetuilla laeilla. Vain kirkon virkaehtosopimusjärjestelmässä ovat sanotut muutokset vielä tekemättä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/74) 13 §:n mukaan voidaan sopimukseen sidottu, joka tietensä rikkoo sopimuksen määräyksiä, tuomita maksamaan hyvityssakko. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan hyvityssakon enimmäismäärä on työnantajan tai viranhaltijayhdistyksen osalta 50 000 markkaa ja yksittäisen viranhaltijan osalta 200 markkaa. Myös valtion virkaehtosopimuslaissa (664/70), kunnallisessa virkaehtosopimuslaissa (669/70) ja yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaissa (238/79) sekä työehtosopimuslaissa (436/46) on hyvityssakot vahvistettu markkamäärältään enimmäismääräisinä.

Hyvityssakkojen enimmäismäärien vahvistaminen markkamääräisinä on johtanut siihen, että niiden todellinen arvo on muuttunut rahan arvon muuttumisen johdosta. Kun sitä ei ole voitu pitää työ-, virka- ja toimiehtosopimuksille asetettujen tavoitteiden mukaisena, on mainittuja lakeja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia lukuun ottamatta 27 päivänä kesäkuuta 1986 annetuilla laeilla (491—493/86) muutettu siten, että kysymyksessä olevia enimmäismääriä on kolmivuotiskausittain tarkistettava rahan arvon muutosta vastaavasti. Työehtosopimuslakiin oli lisätty tätä tarkoittava 13 a § jo 7 päivänä syyskuuta 1984 annetulla lailla (660/84). Vastaava muutos on evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain (969/74) 1 §:n 1 momentin nojalla tullut voimaan myös evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimusten osalta. Ensimmäiset enimmäismäärien tarkistukset näiden lakien mukaan tulee tehdä 1 päivästä tammikuuta 1988 lukien.

Hyvityssakkoon tuomittaessa on evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, etenkin vahingon suuruus ja syyllisyyden määrä. Samanlainen säännös on sisältynyt kaikkiin muihinkin edellä mainittuihin lakeihin. Työehtosopimuslakia edellä mainitulla lailla muutettaessa sen 10 §:ään lisättiin hyvityssakkoon tuomittaessa huomioon otettavina seikkoina toisen osapuolen

rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen tai yrityksen koko. Vastaavat muutokset tehtiin myös muihin virkaehtosopimuslakeihin paitsi kirkon virkaehtosopimuslakiin. Yrityksen koon asemesta on kunnallisessa virkaehtosopimuslaissa viitattu kunnan tai kuntainliiton kokoon ja toimiehtosopimuslaissa yksityisen valtionapulaitoksen kokoon.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen 25 päivänä marraskuuta 1985 allekirjoittaman neuvottelutuloksen edellyttämällä tavalla on työehtosopimuslakia jälleen muutettu 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetulla lailla (424/86). Tällöin muutettiin hyvityssakkoon tuomitsemisen edellytyksiä lisäämällä lain 7 §:n 1 momenttiin lause, jonka mukaan hyvityssakkoon voidaan tuomita, paitsi tahallisesta rikkomisesta, myös silloin, kun asianomaisen olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa työehtosopimuksen määräyksiä. Muutosta perusteltiin lähinnä sillä, että mahdollisuudet sopimusten oikean sisällön selvittämiseksi olivat parantuneet, minkä vuoksi vastuuta sopimusten edellyttämästä käyttäytymisestä oli perusteltua lisätä. Heinäkuun 1 päivästä 1986 voimaan tullut muutos on tehty samasta ajankohdasta lukien myös valtion virkaehtosopimuslakiin, kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin ja yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslakiin niitä alussa mainituilla laeilla muutettaessa.

Edellisessä kappaleessa tarkoitetulla työehtosopimuslain muuttamista koskevalla lailla lisättiin sanotun lain 10 §:ään vielä säännös, jonka mukaan erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta. Kaikkien virkaehtosopimuslakien sekä toimiehtosopimuslain mukaan tällainen tuomitsematta jättäminen oli jo mahdollista, jos sopimuksen tai lain vastainen menettely oli ollut vähäistä tai se oli tapahtunut lieventävien asianhaarojen vallitessa. Ottaen huomioon, että muissakin tilanteissa saattoi olla tarkoituksenmukaista jättää hyvityssakko tuomitsematta, työehtosopimuslain mukainen laajempi sanamuoto otettiin myös virkaehtosopimuslakeihin ja toimiehtosopimuslakiin.

Eri virkaehtosopimuslakien yhtenäisyyden vuoksi ehdotetaan nyt tehtäviksi kirkon virkaehtosopimuslain 13 §:n 1 ja 4 momenttiin sekä 14 §:ään vastaavanlaiset muutokset kuin valtion ja kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin sekä yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslakiin on edellä esitetyn mukaisesti jo tehty.

2. Asian valmistelu

Edellä selostetut lakien muutokset liittyvät vuonna 1984 tehtyyn tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun, jossa myös evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta oli allekirjoittajana.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan heti kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valtioneuvoston suoritettavaksi ehdotetun hyvityssakkojen määrän tarkistamisen tulisi tapahtua ensimmäisen kerran 1 päivästä tammikuuta 1988 lukien ja siitä eteenpäin kolmen vuoden välein, kuten työehtosopimuslain, valtion ja kunnallisen virkaehtosopimuslain sekä yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain osalta. Siltä varalta, että lain voimaantulo kuitenkin lykkääntyy edellä sanotusta ajankohdasta, ehdotetaan, että tarkistus voitaisiin ensimmäisen kerran suorittaa kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin tarkistus voisi koskea kolmea vuotta lyhyempääkin aikaa.

Ennen lain voimaantuloa tapahtuneisiin työtaistelutoimenpiteisiin tai virkaehtosopimusten määräysten rikkomisiin sovellettaisiin aikaisempaa lakia.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 13 §:n 1 ja 4 momentti sekä 14 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

13 §

Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietensä rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuin voi tuomita maksamaan hyvityssakon.

— — — — — — — — — — — — — — —

Hyvityssakon määrä saa olla kirkon sopimusvaltuuskunnan, seurakunnan tai yhdistyksen osalta enintään 50 000 markkaa ja viranhaltijan osalta enintään 200 markkaa. Valtioneuvoston tulee kirkon sopimusvaltuuskuntaa ja keskeisiä viranhaltijayhdistyksiä kuultuaan tarkistaa nämä markkamäärät rahan arvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain.

14 §

Hyvityssakkoon tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen tai seurakunnan koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Valtioneuvosto suorittaa ensimmäisen 13 §:n 4 momentissa mainitun tarkistuksen kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, jolloin tarkistus voi koskea kolmea vuotta lyhyempääkin aikaa.

Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen virkaehtosopimuksen määräyksen rikkomiseen ja työtaistelutoimenpiteeseen sovelletaan aikaisempaa lakia.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1987

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

Liite

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/74) 13 §:n 1 ja 4 momentti sekä 14 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
13 §	13 §
Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietensä rikkoo sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuin voi tuomita maksamaan hyvityssakon.	Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietensä rikkoo *tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa* sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuin voi tuomita maksamaan hyvityssakon.
Hyvityssakon määrä saa olla kirkon sopimusvaltuuskunnan, seurakunnan tai yhdistyksen osalta enintään 50 000 markkaa ja viranhaltijan osalta enintään 200 markkaa.	Hyvityssakon määrä saa olla kirkon sopimusvaltuuskunnan, seurakunnan tai yhdistyksen osalta enintään 50 000 markkaa ja viranhaltijan osalta enintään 200 markkaa. *Valtioneuvoston tulee kirkon sopimusvaltuuskuntaa ja keskeisiä viranhaltijayhdistyksiä kuultuaan tarkistaa nämä markkamäärät rahan arvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain.*
14 §	14 §
Hyvityssakkoon tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, etenkin vahingon suuruus ja syyllisyyden määrä. Jos 13 §:ssä tarkoitettu menettely on ollut vähäistä tai se on tapahtunut lieventävien asianhaarojen vallitessa, voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.	Hyvityssakkoon tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, *kuten* vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, *toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen tai seurakunnan koko. Erityisestä syystä* voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .
	Valtioneuvosto suorittaa ensimmäisen 13 §:n 4 momentissa mainitun tarkistuksen kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, jolloin tarkistus voi koskea kolmea vuotta lyhyempääkin aikaa.
	Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen virkaehtosopimuksen määräyksen rikkomiseen ja työtaistelutoimenpiteeseen sovelletaan aikaisempaa lakia.